

Zašto se zagrebačka kultura odriče sredstava iz europskih fondova?

Nezavisna scena:
Rezanje gradskog proračuna za kulturu ponovno je najviše pogodilo nezavisnu scenu

Martina KALLE
martina.kalle@vjesnik.hr

ZAGREB - Nezadovoljni rezultati Programa javnih potreba u kulturi grada Zagreba za ovu godinu, prema kojemu je za nezavisnu produkciju izdvojeno oko 11 milijuna kuna manje od predviđenog zagrebačkim proračunom, prema kojemu je za nezavisne osigurano oko 44,4 milijuna kuna, od predviđenih 55,5 milijuna, predstavnici nezavisne kulturne scene okupljeni u Savez udruga Operacija grad u srijedu u Booksi su zatražili hitnu korekciju programa do kraja ožujka. Predsjednica Saveza Miljenka Buljević izrazila je neugodno iznenađenje nakon objavljivanja dokumenta Javnih potreba u kulturi grada Zagreba činjenicom da u sredstvima namijenjenima nezavisnoj sceni nedostaje spomenutih 11 milijuna gradskih kuna, i to bez ikakva objašnjenja.

»Iz proračuna se da iščitati da Grad Zagreb nije podržao europske projekte i da se degradiraju projekti i organizacije koji se profesionalno i ozbiljno bave suvremenom kulturom i umjetnošću, oni koji su to dokazali svojim dosadašnjim uspjesima, a potiču se sajamske zabave«, kazala je Buljević.

Sabina Sabolović iz udruge »Što, kako i za koga« upozorava da nema nikakve evaluacije, odnosno vrijednosnog sustava prema kojem se dijeli gradski novac: »Natječaj je završen u srpnju prošle godine, što znači da gradu Zagrebu treba više ode osam mjeseci da evaluiira projekte. Tijelima Europske unije koje to čine na razini Europe treba - pet mjeseci. Gradu treba sve to vrijeme isključivo zato da prilagodi rezultate najrazličitijim potrebama zaslužnih, kojih očito ima mnogo, sudeći prema rezultatima. Kad konačno dobijete te rezultate, nema nikakva objašnjenja kako su donesene pojedinačne odluke.« Sabolović uspoređuje zagrebačku praksu s europskom, gdje se za svaki projekt dobije ocjene i objašnjenje. Za promjer, a koji je mnogima trn u oku, uzela je Gradsko kazalište Komedija, koje je ove godine, kao i prošle, dobilo tri milijuna kuna. S time da je isti novac prošle godine bio namijenjen za pet premijera, od kojih većina nije održana, a ove godine za tri.

Za usporedbu - kazalište Montataštroj za 2012. godinu dobilo je 35.000 kuna, a takvih primjera nerazmjera je čitav niz na nezavisnoj sceni. Primjer vlastite udruge WHW - za izložbeni program u ovoj godini dobili su 50.000 kuna. A sve bez ikakva objašnjenja. Sabolović je podsjetila i na činjenicu da je drugi čovjek Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport donedavni zaposlenik kazališta Komedija. Za Zvonimira Dobrovića iz Udruge Domino kulturna politika u Gradu prema nezavisnoj sceni

Sabina Sabolović, Mario Kovač, Ivana Hanaček, Goran Sergej Pristaš i Zvonimir Dobrović na konferenciji u Booksi

sustavno je održavanje te scene na aparatima koji ju malo po malo gase. »Kako objasniti činjenicu da, bez obzira na to što su međunarodni partneri, kritika i publika prepoznali vitalnost nezavisne scene, Grad i dalje nije, jer već deset godina ni jedna nova inicijativa nije dobila relevantna sredstva. Produkcije na nezavisnoj sceni i dalje koštaju 30 do 50 tisuća kuna, a premijere u gradskim kazalištima i po milijun kuna«, upozorava Dobrović.

Ivana Hanaček nadovezala se na brojke i kulturne sadržaje koje financira Grad Zagreb. Tako je izdvojila da je iz gradskog proračuna za amaterizam odobreno više od šest milijuna kuna, a za urbanu kulturu tri puta manje. Naglašava da se čak i unutar urbane kulture preferira zabava i običan sajam - šatori po gradskim trgovima i promjenama i nedostatak proizvodnje kulturnog sadržaja i znanja.

Posebno joj je za oko zapelo 150.000 proračunskih kuna za program pod službenim naslovom »Gastro kutak Gorenje uz pivo i vruće plesne ritmove«, dok programi »Pitanja kulture, medija i društva« ili onaj Udruge WHW »Što s naslijeđem antifašističkih spomenika« čak i deseterostruko manje.

Goran Sergej Pristaš iz BAD co. podsjeća da Hrvatska sljedeće godine ulazi u Europsku uniju, a čini se da je Grad Zagreb jedini koji to ne razumije, jer su najvažniji događaji u Gradu praćenja promjena godišnjih doba, za koje se odvajaju veliki iznosi (Yes Zagreb - jesen u Zagrebu), što samo oslikava dinamiku interesa Grada - da investicije u kulturu dolaze preko najma štandova, odnosno komercijalne djelatnosti u amaterskom kontekstu. Pristaš podsjeća da u posljednjoj pretprijetnoj godini samo udruge unutar Saveza udruga Operaci-

Do novca - prijetnjom

Referirajući se na nestalih 11 milijuna kuna, Mario Kovač dao je odgovor prepričavajući slučaj nezavisne Kazališne udruge KUFER, što ju vode Dora Ruždjak i Franka Perković, a koje su dobile 30.000 kuna za dvije premijere i reprize svojih predstava u 2012.

Nakon što su javno obznanile da

će zatvoriti Udrugu, jer ne mogu raditi s takvim sredstvima i nakon što su najavile performans u prostorijama Ureda za kulturu u Ilici 25, na Hrvatskom radiju gospodin Lušetić kazao je da je tu došlo do tehničke pogreške u objavljivanju programa i odjednom su sredstva za KUFER sa 30.000 skočila na 70.000 kuna.

ja grad imaju mogućnost preko europskih fonova donijeti u grad Zagreb 450.000 eura. Da bi to omogućio, grad mora participirati u svoti do 100.000 eura u ovoj godini, a sudjelovao je samo sa 16.000. Iz te logike, kazuje Pristaš, potpuno je jasno da Grad Zagreb uopće nije zainteresiran, niti strukturno spreman za Europsku uniju.

»Da li Grad Zagreb sebi može dopustiti odbijanje dodatnih prihoda kada tvrdi da nema mogućnost sufinancirati grupe? To je pitanje na koje treba odgovoriti

Kazalište Komedija

Skupština i oni koji se bave bitnim problemima ulaska Hrvatske u EU. Uskraćivanje gradskog novca nemogućava im stvarati relevantne projekte u europskim okvirima«, tvrdi Goran Sergej Pristaš. Mario Kovač, predsjednik Vijeća za urbanu kulturu i kulturu mladih, odlučio je objaviti ocjene koje Vijeća za kulturne djelatnosti daju prijavljenim programima, a koje bi trebale biti javne i jasne. Kovač je podsjetio na proceduru

Grčki poučak i klijentelizam

Emina Višnjić potpredsjednica je u Europskoj mreži koja se bavi kulturnim politikama u Europskoj uniji. Podsjeća da grčku organizaciju u europskom projektu zbog nesigurne političke i financijske situacije nitko ne želi za partnera, te kaže:

»Da bi se dobio novac od strane EU, potrebna je i adekvatna investicija s gradske strane. To su rijetke strane investicije, a ovdje postoje ljudi i organizacije i sek-

tor koji je spremni i ima znanja povući novac koji je potreban, a vlast koja bi to trebala poticati, prema tome se odnosi ignorantski. Po mome mišljenju ova vlast ne želi ući u EU, ne želi sudjelovati u međunarodnim projektima, jer joj više odgovara sudjelovati u klijentelističkom odnosima kad ju nitko sa strane ne gleda. Zato je Gradu u interesu ostati u učmaloj močvari koju proizvodi svojom kulturnom politikom.«

slaganja proračuna: nakon što se organizacije ili pojedinci prijave na natječaj Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport, vijeća, koja se sastoje od pet članova iz struke, daju ocjene projektima. Nakon što vijeće preda ocjene, a to je učinjeno između sredine listopada i početka prosinca prošle godine, Gradu je trebalo tri i pol mjeseca da se uskladi i donese svote.

»Nitko ne zna tko odlučuje komu ide koja svota. Sve mi se čini da sve ide sajmu, par ljudi, imamo indicije tko bi mogao biti, ali ne

»Ako uspijemo riješiti samo transparentnost i klijentelizam, već ćemo napraviti divovski korak u čitavoj priči«, smatra Mario Kovač

možemo sa sigurnošću«. Po Kovaču najvažnije je raščistiti - tko su ljudi koji to potpisuju i po kojim kriterijima. Istaknuo je program koji nije niti došao u ruke vijeća, nepoznate tvrtke koja je dobila 150.000 kuna, s naznakom - rezervirana sredstva.

Drugo na što Mario Kovač upire prstom je klijentelizam. »Zašto s jedne strane Bacači sjenki, Bad Company, Rugantino, Novo kazalište, hotel Bulić i KUFER, kazališta koja su nastupala i bivala nagrađena u zemlji i inozemstvu, zajedno dobiju manje od Lutkarske scene I. B. Mažuranić u Travnom, kazališta bez ikakva sudjelovanja u festivalima«, sugerirajući na sukob interesa. »Ako uspijemo riješiti samo transparentnost i klijentelizam, već ćemo napraviti divovski korak u čitavoj priči«, smatra Mario Kovač. Miljenka Buljević smatra da se iz Programa javnih potreba u kulturi dade iščitati gradska kulturna politika, a ta je - neprekidno uništavanje brojnih projekata i organizacija koje su se do sada

ozbiljno bavile suvremenom kulturom i umjetnošću, promicanje sajamske zabave i kvazinacionalnih manifestacija, a ključ za razumijevanje takve netransparentne kulturne politike Grada je mreža klijentelističkih odnosa koja se ovim programom potvrđuje. Stoga od Gradskog ureda za kulturu i grada Zagreba Buljević u ime nezavisne scene traži očitovanje koje osobe i po kojim kriterijima su donijele završne odluke o programu, hitnu korekciju programa, najkasnije do kraja ožujka i očitovanje Gradske skupštine o programu javnih potreba i njegovim katastrofalnim posljedicama za javnu kulturu u gradu Zagrebu. Nezavisno od donesenog proračuna, Vitomira Lončar iz kazališta Mala scena upozorava da Ured nikada ne objavljuje što je s prijavljenim, a što s izvršenim programima. Tek je nakon pritisa prošle godine izašao financijski izvještaj za javne ustanove za 2009. Do danas nema izvještaja za 2010. i 2011. konkretno za kazališta, tko je što prijavio, a što izveo.

Lončar podsjeća da u ovogodišnjem proračunu nema stavki međugradske i međuzupanijske suradnje, a ni Skupština ni građani ne pitaju na što je novac potrošen. Ona podsjeća da se jedno prijavljuje, a drugo radi. Lončar se zalaže za hitan programski i financijski izvještaj za 2010. i 2011. godinu i evaluaciju svakog programa, a daleko važnijim od rasprava o ovogodišnjem proračunu smatra potrebnu kompletnu promjenu sadašnjeg sustava u kojem nema kulturne politike, ni strategije, ima samo klijentelizma.

Goran Sergej Pristaš obećaje da pritisak na Grad neće prestati. »Kompanije koje su ušle u rizik stranog financiranja, dogovorile su suradnju za sljedeću godinu i ušle u rizik stranog financiranja u kojem treba opravdati potrošen novac. Strana sredstva će nestati zajedno s tim projektima, ono što će se dogoditi je da će time ugroziti svoje međunarodne partnere i njihove projekte, a to će u konačnici rezultirati time da će ugroziti mogućnost hrvatskih organizacija da uopće sudjeluju u europskim projektima, jer će se ovdašnji javni sektor pokazati nestabilnim i nesposobnim za suradnju i korištenje europskih fondova. Ovim odlukama je ugrožena cijela kulturna scena u Hrvatskoj. Vlast koja suraduje s Europom će to jako dobro shvatiti«, kazao je Pristaš.